

**Carolus M. Romanorum Imperator, Et Francorum Rex,
Romano-Catholicus, Libris IV. Explicatus, Et Vindicatus**

Schaten, Nicolaus

Nevhvsii, 1674

Cap. 3. De regula fidei, quam Lutherani, & cæteri Novatores, malè ex sola
sacra Scriptura obtendunt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-99067](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-99067)

CAPVT III.

*De regula fidei, quam Lutherani, et ceteri Novatores,
malè ex sola sacra Scriptura obtendunt.*

HIs de *verbo Dei scripto*, & *Tradito* expositis: quæstio superest de *Regula credendi*, quam Lutherani, & omnes horum temporum novatores, in sola Scriptura constituunt, quæ tamen apud illos nulla certa, & infallibilis esse potest, ac non nisi mera impostura: quâ quælibet *secta* suos in erroribus suis retinet, & dementat. Quod verò nullam certam *Regulam* habeant Lutherani, ex qua statui possit, quid necessariò sit credendum:

Id constat I. ex eo, quòd verbum *Traditum*, seu *Traditiones* reijciant, uti facit Lutherus in c. l. ad Gal. & ceteri, de quibus diximus, Lutherani: cum tamen tam multa credi debeant ex verbo *Tradito*, quæ in verbo *Scripto* non inveniuntur. Exempli gratia: I. Credendus est certus *Canon Scripturæ*: utrùmne, videlicet, hi Libri, quos Lutherani è *Canone* abijciunt, *Tobias*, *Judith*, *Ecclesiasticus*, *Sapientia*, *Libri Machabæorum*, *Apocalypsis*, *Epistola Jacobi* & *Judæ*, *Epistola ad Hebræos*, spectent ad *Scripturæ Canonem*? Id ex nullo *verbo Scripto* ostendi potest: aut locum cita. Certè Augustinus non repererat, quando agebat: *Ego Evangelio non crederem, nisi me Catholica Ecclesia commoveret auctoritas*. Quod deinde contra *Epist. Fundament. c. i.* multis deducit. II. Quòd *Scriptura incorrupta* ad nos pervenerit. III. Quis sit verus *Scripturæ sensus*. Hæc enim potissimùm ex *Traditione*, ex Concilijs, & Patribus peti debent. Præterea credendus est certus numerus Sacramentorum, quem aliter Catholici, aliter Lutherani, & Calvinistæ statuunt: Quæ definitio sit Sacramenti, ut ex ea certus numerus statui possit, & propriè dictum Sacramentum ostendi: An infantes accipiant actualem fidem in baptismo? affirmant Lutherani, negant Catholici. An baptizati ab hæreticis

ticis sint rebaptizandi? Quæ quaestio olim multum agitata fuit; Augustinus non aliter hanc expediri posse censuit, quam ex Apostolica Traditione & consuetudine Ecclesiae. Vide illum Lib. 2. de Baptismo. Et Lib. 5. c. 23. An Baptismus unâ mersione, an trinâ conficiendus? An B. Virgo Maria perpetuò manserit virgo? An Spiritus S. à Patre filioque procedat? An dies Dominica servanda? An Symbolum fidei sit Apostolicum? Quæque ejusmodi sunt; quæ non ex *verbo Scripto*, sed *Tradito* creduntur. Quâ superre Bellarm. de Tradit. Becanus in Tractatu de fide, & in Manuali. Suarez disp. 5. de Regulis Fidei. Et lib. Defens. Fid. Cathol. aliq; innumeri Theologi. Hinc & Carolus M. in controversijs fidei appellasse ad Traditionem, suprà ostendimus.

II. Deficit regula fidei apud Lutheranos, eò quòd SS. Patrum, Pastorum, & Doctorum in Ecclesia auctoritatem reiiciant, idque contra ordinem Christi: *Ipse dedit Pastores & Doctores ad consummationem Sanctorum in opus ministerij, in adificationem corporis Christi*: Ephes. 4. *Qui vos audit, me audit*, Luc. 10. Hic enim ordinarius est modus à Christo institutus, ut populum doceat per Pastores, & Doctores; & si Pastores simul errarent, tota Ecclesia erraret in fide. Hinc Concilium Nicænum, uti omnia cætera Oecumenica Concilia in controversijs fidei decidendis provocarunt ad Traditionem, & Patrum doctrinam, quod idem fecit Concilium Tridentinum. Quam & regulam dedit Vincentius Lerinensis c. 3. *Si ab his nullatenus sensibus recedamus, quos Sanctos majores, ac Patres nostros celebrasse manifestum est, vel omnium, vel certè penè omnium Sacerdotum pariter, & Magistrorum definitionem, sententiasq; sectemur*. Hanc regulam toties præscribit S. Augustinus, Lib. 2. contra Julianum, & Lib. 4. contra duas epistolas Pelag. c. 12. Quapropter lib. 18. de Civit. Dei. c. 41. scribit non sine Spiritus S. assistentia potuisse tot Patres semper in unam sententiam simul, & tot fidei dogmata convenire. Quam certus autem Carolus M. ad Patres appelleret, leges in epistola ejus ad Episcopos Hispaniæ, & omnibus Synodicis epistolis, præcipuè Concilij Francofurtensis. Jam verò Lutherus lib. contra Regem Angliæ scribit, non curare se mille Augustinos, mille Cyprianos: quod idem facit Calvinus. Ac tametsi Lutherani in speciem Patrum auctoritatem recipiant, quia tamen in Scriptura unicam regulam fidei ponunt, parum apud illos Patrum auctoritas valere poterit.

Quaestio

Quæstio nunc est an Scriptura Lutheranis certa & sufficiens, & unica regula credendi esse possit. Hoc quidem illi obtendunt, & nihil magis jactitat Nifanius, sed quàm se suosque fallat, ex his planum esse poterit.

I. Quia per hanc regulam non possumus judicare de ipsamet Scripturâ: atque ita ipsa regula nobis incerta manebit; quæ tamen ante omnia debet esse nota, & certa, ut possit applicari tanquam mensura credendorum. Nam ex scriptura constare non potest Canon librorum sacerorum, V. G. hunc librum verè esse Scripturam, non esse supposititium, & confictum ab aliquo: Hanc vel illam sententiam non esse perversam, non esse insertam, denique nihil esse additum, vel detractum, quod ad doctrinæ substantiam spectat. Hoc totum ex Scriptura constare non potest, sed solum ex conjecturis quibusdam humanis, semotâ, ut diximus, Ecclesiæ Traditione & auctoritate, atque ita totum fundamentum fidei Lutheranæ conjecturis innititur.

II. Scripturæ vis non consistit in *sono* verborum, sed in *sensu*, qui est vita & anima scripturæ: *Littera enim occidit, Spiritus autem vivificat.* 2. Cor. 3. Et rectè Hilarius: *De intelligentia est hæresis, non de Scriptura: & sensus, non sermo fit crimen.* lib. 2. de Trinit. Imò Tertull. lib. de resurrect. *Hæreses esse non possent, si non etiam scripturæ malè intelligi possent.* Hinc alia *materialis*, quæ in sono verborum, alia *formalis*, quæ in vero sensu consistit, Scriptura distingui solet. Jam verò mille sunt controversiæ de *sensu* scripturæ, quæ remota *Traditione*, & Patrum expositione non possunt decidi, ut experienciâ constat: Ergo Scriptura sola hic non potest esse certa, & unica regula credendi. Exempli causa: *Hoc est Corpus meum*, quæ verba aliter à Catholicis, aliter à Lutheranis, aliter à Calvinistis intelliguntur. Imò *Claudius de Sainctes* Episcopus Eboracensis supra octoginta hæreses, super his paucis verbis Christi recenset. Idem est de alijs Scripturæ locis, ex sensu controversis, inter Catholicos, Lutheranos, Calvinistas, cæterasque horum temporum sectas. Quocirca Concil. Tridentinum Sess. 4. duas tradit regulas intelligendi Scripturam, *judicium* videlicet, *Ecclesiæ*, quod ubi definitum est, facit fidem infallibilem: deinde *consensum SS. Patrum*.

III. Illa non est idonea credendi regula quæ contrarijs Religionum dogmatibus æquè accommodatur; Atqui Scriptura omnium Re-

A A

ligionum

ligionum contrarijs dogmatibus accommodatur : quòd vel ex eo constat , quòd uti Lutherani dicunt se niti Scripturâ , ita Calvinistæ , ita Zwingliani , ita Puritani , ita Anabaptistæ , ita omnes in Europa sectæ , se scripturâ niti contendunt : & tamen inter se tantum dissident , quantum secta diversa ab alia secta . Nec id mirum , eò quòd singulæ Scripturam non accipiant secundum communem Ecclesiæ intellectum , sed secundum privati spiritus cujusque sensum . Unde tota hæc regula Scripturæ reducitur ad *privatum* cujusque *judicium* . Hoc nimirum illud Hilarij , lib. 3. ad Constantium Imper. *Memento neminem hæretico , um esse qui se non secundum Scripturas predicare ea quæ blasphemant , mentiatur .*

IV. Hæc regula credendi quam sibi Lutherani fabricant ex Scriptura non sufficit : Nam experienciâ constat nullum apud Novatores nostros esse finem , atque exitum controversiarum de gravissimis etiam fidei dogmatibus Dissident enim primò inter se omnes horum temporum sectarij , Lutherani , Calvinistæ , Zwingliani , Anabaptistæ , Confessionistæ in Anglia , Puritani , ac cæteri , qui tamen omnes , se ex Scriptura promittunt reformare Ecclesiam , quam in Papatu per mille annos à fide defecisse clamant . Quæritur ergò , apud quos sit illa regula credendi ex Scriptura , quæ sola ex vero Scripturæ sensu sit infallibilis ? Deinde dissident inter se ipsi *Lutherani rigidi , & molles , Brentiani , & Saxonici* , qui Brentianos 17. errorum reos condemnant . *Vbiquistæ , Anholdini , Luthe- ro- Melanchthonici , Luthe- ro- Osiandrini , Luthe- ro- Flacciani* , aliæque Lutheri sectæ . Dissident inter se Calvinistæ , divisi que in *Gomorrhistas , & Arminianos* . Dissident in Anglia *Confessionistæ , Puritani , Presbyteriani* , & centumistic sectæ . Dissident inter se Anabaptistæ tot sectis , quot regionibus & urbibus divisi . Quâ Scripturæ regulâ hos in concordiam , & veram tandem religionem compones ? qui tamen omnes ad scripturam provocant . Nunquid hic illud Tertulliani lib. de præscriptionibus valeat ? *Prinſquam veniatur ad certamen Scripturarum , ſtabiliendum eſt , cujus ſint Scripturæ : à quo , & per quos , & quando , & quibus ſit tradita diſciplinis , quâ ſunt Chriſtiani : ubi enim apparuerit eſſe veritatem fidei , & diſciplinam Chriſtianam , illic & veritas erit Scripturarum , expoſitionum , & omnium Traditionum Chriſtianarum .*

Vtrumne igitur Scriptura non est regula fidei ? Imò verò , idque de fide esse dicimus cum Tridentino, Sess. 4. & SS. Patribus . Inde Ca-
nonica

nonica Scriptura dicuntur, ut & S. August. lib. 2. contra Crescent. c. 32. Et lib. II. contra Faustum, c. 5. exponit: ideoque Canonica est dicta, quia est regula, quâ nostra infirmitas gubernatur. Et ratio est: quia nulla est certior regula, quàm divina auctoritas, ut multis docet Suarez, Disp. 5. de reg. fid. sect. 3. sed non sola, nec sufficiens ad omnes controversias fidei. Quocirca addenda Traditio & consensus Patrum, inter fidei regulas, ut Tridentinum cum cæteris Concilijs statuit. Deinde præter has regulas mortuas, necessaria est in Ecclesia regula fidei animata, quæ sensibili modo possit infallibiliter res fidei proponere, & decidere, veramque doctrinam discernere à falsa, in qua regula omnium controversiarum cum hæreticis cardo versatur, ut sapienter Suarez docet, sect. 5. & cum eo omnes qui de Judice controversiarum scripserunt Theologi. Atque hæc assertio de fide est: Tum quia in veteri testamento hæc regula viva, & hoc iudicium à Deo institutum fuit ad controversias fidei decidendas Deut. 17. Si difficile & ambiguum apud te iudicium esse perspexeris, Venies ad Sacerdotes Levitici generis, & ad iudicem qui fuerit illo tempore: quaeresque ab eis, qui indicabunt tibi iudicij veritatem. Vnde Malachiæ 2. Labia Sacerdotis custodient scientiam, & Legem requirent de ore ejus. Et cui verisimile videri potest, Christum reliquisse Ecclesiam suam, sine hoc providentiæ suæ beneficio, & ordinatione, quam tot hæresibus concutiendam prævidit, & prædixit per se, & Apostolos suos.

Tum quòd in primo Apostolorum Concilio, cum inter fideles orta esset controversia de Legalibus, ita conventum, decisumque, ut dixerint Apostoli, Act. 15. Visum est Spiritui sancto & nobis. Qui deinde modus, & regula decidendi controversias fidei contra hæreses obortas in Concilio Nicæno, & omnibus deinde Concilijs Oecumenicis, & Nationalibus, cæterisque est observatus. Quòd Episcopi, ac Patres non aliam viam, nec regulam certiore à Christo relictam agnoscerent, nunquam verò dissidentes ad privatum iudicium ex Scriptura remittendo, quod hæretici nostri hîc unice agunt, ut omnia in Ecclesia confundant, & libertatem hæresum introducant.

Tum quia Scriptura in multis est obscura & difficilis intellectu, ac de ipsius etiam auctoritate ambigitur, an canonica sit, ut hanc controversiam ipsi Novatores fecerent, tot Libros, & Canones eradendo. Ejusmodi difficultates circa traditiones occurrere possent: igitur neces-

saria est *regula viva*, quæ in his ac similibus infallibilis sit iudex : Non potest autem privata persona ejusmodi iudex esse, cum infallibili iudicio, sed publica sit oportet personæ, & regula à Deo instituta, quales Pontifex, & Episcopi sunt in Concilio plenario, qui universalem Ecclesiam repræsentant ; cui juxta tot promissiones Christi assistentia Spiritus sancti, ne errare possit in fide, promissa, & præstò est.

Accedit quod Scriptura se habeat per analogiam ut lex scripta Juris Civilis, aut Canonice ; & sicut lex scripta norma tantum est & regula muta, secundum quam iudex in decidendis controversijs procedit, ac vivâ voce decidit : Ita Scriptura non est iudex, sed norma, quam iudex sequitur ; & sicut lex ipsa controversias, quæ de ipsius legis sensu moventur, non decidit, ut partes litigantes intelligant, utri causa adjudicata sit, cum id iudex facere debeat vivæ vocis, & sententiæ pronuntiato : Ita Scriptura non judicat inter partes litigantes, sed id ab aliquo iudice fieri necesse est : Neque hæc res probatione indiget, cum experientia sit evidens : enimverò Lutherani, Calvinistæ, Zwingliani, Puritani, Anabaptistæ, & omnes per Europam sectarij ad Scripturam, ut iudicem controversiarum appellant, & jam à centum annis ad hunc iudicem appellarunt : neque tamen inter ipsas litigantium partes adhuc constat, apud quam ex his omnibus sectis sit veritas, & justitiæ causa. Imò ipsi Lutherani inter se divisi, & Calvinistæ inter se divisi, & Anabaptistæ inter se divisi, litigant inter se, apud quam partem sit doctrinæ Apostolicæ veritas : & nulla adhuc concordia, quia nulla adhuc scripturæ inter ipsos decisio. Ita ad extremum diem iudicij litigabunt ex scriptura : & quo longius litigando procedunt, eò longius inter se discordes & discepti in sectas abeunt. Nimirum *verbo* solam scripturam iudicem faciunt, & *re ipsa* nullum iudicem agnoscunt : quando quisque propriam interpretationem, & privatum spiritum sibi iudicem relinqui vult. Quid futurum, si Lutherani, Calvinistæ, Zwingliani, Anabaptistæ in Germania ; Trinitarij in Ungaria, & Transylvania ; Confessionistæ, & Puritani, Independentes & centum in Anglia sectæ, in unum Concilium universale convenirent, & Scripturam sacram in medio collocarent, tanquam iudicem in throno suo, quale chaos sententiarum & hæresin videres ! sperandumne ex omnibus illis sectis posse unam aliquam sinceriores conflari, quæ veritatis pollicitationem præ alijs obtendere posset. Citiùs mundus in antiquum chaos resolyetur, quàm id chaos in unam fidem componatur.

Jam verò in Ecclesia Catholica, quia hæc *animata regula* & hic *Judex* controversiarum recipitur, ideo in una confessione fidei per totum orbem Christianum inter tam diversas nationes ab ipso Apostolorum ævo, adhuc diem concordia & consensio: Non aliunde, quia ab uno Spiritu regitur, & omnes unam auctoritatem in Concilijs Oecumenicis agnoscunt, à qua statuatur, quid ex fidei controversijs credendum sit, sine qua, ut rectè Suarez inquit, impossibile esset Ecclesiam in una fide conservari, qualem Christus in ea esse voluit. Hoc nimirum illud Cypriani, Epist. 69. *Inde schismata & hereses oriuntur, quod Episcopus qui unus est, & Ecclesie præest, superbâ contentione contemnitur.* Seu ut alibi: *Quia unus non cogitatur Episcopus, qui vice Christi sit judex.* Ita Hieronymus contra Luciferianos: *Si non sit in Ecclesia una eminens potestas, tot futura sunt schismata, quot sacerdotes.* Ita cæteri Patres. Et ratio est: Si Ecclesia in Concilijs Oecumenicis, in quibus agitur de dogmatibus ad salutem necessarijs, destituatur à Spiritu sancto, quæ erit providentia divina pro Ecclesia, quæ promissionum Christi veritas? quæ fiducia & certitudo? quis omnium controversiarum exitus? nisi, ut S. Augustinus dixit, lib. 32. contra Faust. c. 39. *Suus unicuique animus auctor sit, quid in unaquaque re prober aut improbet.* Scribit Lutherus in assertionibus: *Rem insanam esse quod Concilia velint constituere quid credendum sit.* Contra Augustinus Ep. 162. & 118. *Insolentissima insania est, disputare an faciendum sit, quod universa observat Ecclesia, aut quod in Concilijs plenarijs decretum est.* Quare S. Gregorius lib. 1. c. 2. *Quatuor prima Concilia Generalia, tanquam quatuor Evangelia recipienda esse docuit.* Ita & Carolus M. cum Hadriano Pontifice contra Elipandi hæresim ad Concilium appellavit, quod judicium Patres immutabile & ultimum appellant, à quo non detur provocatio.

At inquiet quispiam: si ab hac *Regula animata* omnia pendent, ergo cæteræ regulæ, quæ in *Scriptura*, *Traditione* & *consensu Patrum* statuuntur, supervacaneæ erunt. Ad quid enim regulæ mortuæ, ubi vivum oraculum præstò est? At non ita se habet: Nam *regula viva* non excludit necessitatem aliarum, quòd hæc *regula viva* non doceat Ecclesiam per novas, & privatas revelationes; ideo indiget *Scripturâ*, *Traditione*, & *consensu Patrum* ad docendum. Quapropter Pontifices, & Concilia in declarando fidei dogmate, secundum hæc regulas procedunt: ita igitur

tur mutuò hæ regulæ se juvant, habentque se, ut excedens, & excessum: facitque hæc regula viva, ut quod in Scriptura est certum, *quo ad se*, id per declarationem Ecclesiæ reddatur certum atque evidens *quo ad nos*. Hæc paucis de proposita controversia, de qua multis Bellarminus, Suarez, Becanus, Valentia, Stapletonus, alijque Theologi ac Scriptores, Nondum repertus ex novatoribus, qui immotum hoc fundamentum concuteret, & si vel unicum hoc *religionis principium*, in quo omnis cardo controversiarum vertatur, caperent, admitterentque adversarij, brevi omnes lites conquiescerent, redirentque omnes in concordiam cum Catholica Ecclesia, & ad gremium Matris suæ, ex quo primi errorum magistri per tot dissidia religionis, & cruenta bella exierunt.

DE LIBRIS CAROLINIS.

Magno passim novatores plausu Carolinos, ut vocant, libros producunt, quòd in ijs reperisse se jactitent, quæ Lutheranam doctrinam ex Caroli ævo, & Caroli sensu comprobent. Hos inter Nifanius cum antiquis, ut solet, & putridis, totiesque rejectis mercibus, prodit in forum suum scrutarium. Tres potissimum de hisce IV. Libris, qui contra cultum imaginum, tempore Caroli M. conscripti circumferuntur, sunt sententiæ. Prima quorundam Catholicorum, qui opinati sunt, eos omninò post tempora Lutheri conscriptos esse, quorum opinatio passim rejicitur: Tum quòd ex priscis scriptoribus sint, qui eos viderint: Quin Steuchus Bibliothecarius refert, eos adhuc asservari in Bibliotheca Romana: tum quòd Hadrianus Pontifex eos refutarit, ut constat ex ejus epistola ad Carolum M. Denique quod Hincmarus Archiepiscopus Rhemenfis à se lectos fateatur. Interim magna suspicio eos ab hæreticis nostris esse corruptos. Certè inscriptio Caroli M. non est, sed vel Goldasti Calvinistæ, aut aliorum Novatorum manus accessit. Altera sententia est Novatorum nostrorum, qui eos libros Carolo M. adscribunt, quæ falsa prorsus est, ut jam ostendemus. Tertia demum ac vera Catholicorum sententia est, asserentium hosce libros esse hæreticorum eorum, qui tempore Caroli M. cultum imaginum impugnarunt. Quocirca Carolini non sunt libri, sed pseudo-Carolini, ab hæreticis nostri sæculi Carolo M. falsò attributi.

Res

Res ita se habet : sub id tempus, quo Concilium Francofurtense agebatur ab Episcopis Gallia, & Germania, praesente Carolo M. adversus Elipandum Hæresiarcham, oblatis sunt Carolo M. vel occultè, vel palàm, libri adversus cultum imaginum cum primis conscripti, auctore incerto: quia ut Baronius & alij censent, varij eorum librorum fuere auctores hæresi infecti, credunturque fuisse discipuli Sereni Episcopi Massiliensis, à quo cultus imaginum oppugnari cœpit, tempore Gregorij M. ad quem propterea extat præclara illa Gregorij M. epistola, l. 7: epist. 9. cultum imaginum defendentis. Libros hosce in fasciculum colligatos, ob errores, suspectasque hæreses Carolus M. per Engelbertum Abbatem, Romam ad Hadrianum Pontificem misit, quemadmodum Carolus M. solitus in omnibus fidei controversijs consulere Apostolicam sedem. Pontifex acceptis libris Carolo respondit, & ex professo libros illos confutavit, interque cætera exclamat: *O insania fremenium contra fidem, & Christianam religionem! ut asserant non colere aut venerari imagines, in quibus figura sunt Salvatoris, ejus Genitricis, vel Sanctorum, quorum virtute subsistit orbis, atque potitur humanum genus salute.* Ex quibus verbis Baronius rectè conficit, Carolum non esse auctorem, quando Pontifex spicula dirigit in auctores, & hæreticos eorum librorum. Deinde scribit Pontifex: *In hoc Capitulo, qui hæc scripserunt, criminari moliuntur, & contradicere veritati nituntur.* Nec de his dubitari potest, quando hæc Hadriani Pontificis responsio, & confutatio extat in Tomis Conciliorum, passimque in manibus versatur. Accedit Ivo, qui multa ex hoc libro nomine Hadriani in quartam sui partem decreti transtulit. Qua super re multis Alanus, Bellarminus, lib. 2. de Concilijs c. 8. & lib. 2. de Imaginibus, c. 15. Baronius ad annum Christi 794. Sirmondus in notis ad Concilium Francofurtense Tom. 20. Conciliorum Regionum, Gretzerus lib. contra Misenum & Goldastum, Binius, Surius, alijque. Nec alio nomine hi libri Carolini dicti sunt, quàm quòd Carolus miserit ad Hadrianum Pontificem, & Pontifex responsum suum remiserit ad Carolum. Capitularia verò Hadrianus nominat, quod libri illi in diversas contradictiones auctorum, & partes divisi essent, nec cohererent inter se, uti etiam scabro & hiulco stylo sunt exarati. Sanè si Caroli M. sunt libri, quare nihil ex ijs Ansegisus, nihil Benedictus Levita, inter Capitularia Caroli M. retulit, nihil Amersbachius inter constitutiones

tiones Caroli, aut alius inter Caroli M. monumenta numeravit. Id primum Novatores nostri, cum Goldasto Calviniano fallacissimo scriptore, commentifunt.

II. Non fuisse Caroli Magni libros, evidens est ex eo, quod Hadrianus Pontifex testetur, nihil in ijs libris esse Caroli Magni, præter ultimum Capitulum, quo Carolus Magnus suam prorsus contrariam sententiam, judiciumq; subjunxit ad Hadrianum, hoc ille tanquam aurum à scoria hæreticorum distinxit: Ita enim ex rescripto Hadriani introducitur Carolus, cap. 25. *Ultimum Capitulum est, ut sciat Dominus Apostolicus, & Pater noster, & cuncta simul Romana Ecclesia, ut secundum quod continetur in epistola beatissimi Gregorij, quam ad Serenum Massiliensem Episcopum direxit. Permittimus imagines Sanctorum, quicumque eas formare voluerint, tam in Ecclesia, quam extra Ecclesiam, propter amorem Dei, & Sanctorum ejus, adorare verò eas nequaquam cogimus, qui noluerint: Frangere vel destruere eas, etiam si quis voluerit, non permittimus, & quia sensum sanctissimi Gregorij sequi in hac epistola universalem Catholicam Ecclesiam Deo placitam, indubitanter & libere profiteamur.* Hoc Caroli judicium libris adscriptum, fuit dilaudatum ab Hadriano Pontifice in hæc verba: *Hoc sacrum & venerandum Capitulum, multum distat à totis supradictis Capitulis, & idcirco jam agnovimus vestra à Deo servata, Orthodoxaq; Regalis excellentia esse proprium, in eo, ubi recte fidei plena, penitus confessa est sensum sanctissimum Gregorij sequi.*

III. Libri illi Caroli non sunt, quia multis erroribus respersi sunt. Nam I. auctor Constantinopolim urbem ponit in Bithinia, quæ in Thracia est. II. Afferit Conciliū pro cultu Imaginū Constantinopoli celebratum, quod Nicæa est habitū. III. Affingit Nicænæ Synodo quod sanxerit Eucharistiā esse figuram corporis Christi, quæ iconomachorum istic damnata propositio fuit, ut in libro tertio referemus. Multa præterea hujusmodi absurda reperias in libris illis, de quibus Sirmondus in notis ad IV. Hadriani epistolā, ad Carol. M. scriptam. Vide etiā Bellarm. & alios.

IV. Licet hi libri tempore Caroli M. conscripti fuerint, nullum tamen certum auctoris nomen ab origine sua præferunt: Nec alia hujus rei causa est, quàm quod Carolo M. ab hæreticis obruti fuerint, quos nominis puduit, si quā fraude simul hæreses suas obtrudere possent. At postquam nostrā ætate, cum hæresi simulante quadraginta annos, rursus ex foricū antris producti in lucem operā Goldasti Calvinista,

nistæ, ex bibliotheca ut censent Heidelbergensi, nova illis præfatio at-
texta est ab auctore, qui se *Eli Philii* appellat: Enimverò si Caroli M. li-
ber, quid hæc ridicula, & insulla nomina, in quibus sibi mirificè placet
Nifanius, tanquam *filius hominis* libros hosce scripserit: quanquam nec à
vobis quidem proditum sit, auctorne sit *Eli Philii*, pseudolibrorum an
præfationis tantum: ad quem nos, tanquam ad Rabbinum aliquem re-
mittitis.

V. Ipsi discrepantes librorum tituli & inscriptiones, quas præfixi-
tis, satis fallacias vestras patè faciunt: Nam quæ ex Bibliotheca Tillij af-
fertur inscriptio, sic habet: *Caroli M. Regis Francorum, & Longobardo-
rum, & Patricij Romanorum; filij, & defensoris sanctæ Ecclesiæ Dei, Capi-
tulare, de non adorandis Imaginibus, contra Constantini VII. Imper. & Hi-
renæ matris decretum & Synodum Nicenam II. pseudo-Synodum Oecumeni-
cam, seu universalem, compositum & publicatum in Concilio Francofur-
tensi & Hadriano Papæ missum. Anno Domini DCCXCIV.* Quæ inscriptio
falsissima, & conficta est à Calvinistis in Gallia, quantumvis obtenda-
tur ex Bibliotheca Tillij Episcopi Meldensis producta. Tum quòd
Carolus M. nunquam Synodum VII. Nicenam habuerit pro pseudo-
Synodo: tum quòd cultum Imaginum secundum decreta Synodi hujus
nunquam improbavit, sed comprobavit: tum quod Hadriano Pontifici
conjunctissimus vixerit, eumque ut oraculum sedis Apostolicæ consu-
luerit, audieritque in omnibus: Hadrianus verò Papa & Synodum illam,
& cultum Imaginum religiosissimè defendat, uti vel ex epistola illius ad
Carolus M. planum est, tum vel maximè ex actis hujus Synodi Nicenæ
II, quæ nihil aliud actum est, tam à Pontifice Romano, quam ab Impera-
tore Constantino, & Irene matre: quàm ut iconoclastarum hæresis da-
mnaretur: quòd is, qui acta ejus Concilij legerit, nisi impudentissimus
sit, & mortalium fallacissimus, negare non poterit.

Alter verò titulus, seu inscriptio pseudo-Carolinorum librorum
sic habet: *In nomine Domini & Salvatoris nostri IESU CHRISTI, inci-
pit opus Illustrissimi, & excellentissimi, seu spectabilis viri Caroli nutu Dei
Regis Francorum, Gallias, Germaniam, Italiamque, sive harum finitimas
provincias, Domino opitulante regentis, quæ in partibus Græciæ pro ado-
randis imaginibus, stolidè sive arroganter gesta est.* Hæc inscriptio non
Caroli M. nec Synodi Francofurtensis, sed Goldasti est fallacissimi Cal-
vinistæ, aut alterius hæretici, postquam libri hi ex Bibliotheca Heidel-

bergenſi ſunt eruti, & ab iſdem hæreticis corrupti, datique in lucem. Et quis ex ipſa inſcriptione hæreticum ſpiritum, & fraudes non agnoſcit? Aut quis ſanæ mentis homo ſibi perſuadebit, à Carolo M. Synodum Nicænā appellari, ſtolidè, & arroganter contra uſum SS. Imaginum eſſe habitam? Aliter longè Carolus de cultu Imaginum ſacrarum ſenſit, ut vel ex uno ejus teſtimonio paulò ante relato evidens eſt. Jam verò ſi Carolini ſunt libri, utra inſcriptio eſt Caroli, prima an ſecunda? ſi prima, quid facit ſecunda? ſi ſecunda, quid facit prima? Verbo, utraque vel ex hoc ipſo conficta, & falſa convincitur. Ecce quibus fraudibus vobis opus eſt ad incruſtandas veteres hæreſes, ut eas populo ruriſus novas obtrudatis. Habetis ex *Caroli M.* ævo, tot Episcoporum *Synodos*, tot *Caroli M. conſtitutiones*, tot ſanctorum Episcoporum, & clarorum virorum ſcripta: Quid neceſſe eſt ad obſcuros, & projectos priſcorum hæreticorum libros nos remittere, qui tot ſæculis, ex quo damnati ſunt, hæſere in tenebris? Quis veterum ſcriptorum de his nugis veſtris, de inſcriptione, præfatione, auctore *Eli Philii*, & auctoritate iſtorum librorum meminit? aut quis teſtimonia ex his unquam libris, ante veſtras hæreſes produxit? Cæterum quæ Goldaſtus hic attulit, ut Alcuino adſcribat hoſce libros, ea à Gretſero exploſa ſunt, in gemina replica, nec aliud quàm riſum merentur. Præterquam quod ſtylus librorum *pſeudo-Carolinorum* tam diverſus ſit ab *Alcuino*, quàm Apulei à Tullio, aut Apulei aſinus ab equo. Si modò utrumque auctorem aliquando legerit, aut viderit Niſanius. Prodit tamen ille nobis cum ſuo Caſſandro, eò quòd iſ hoſce libros repererit Romæ in Bibliotheca Vaticana, & *Alcuino* Caroli M. præceptori adſcribat. Fecerit hoc Caſſander, nec ultra ejus teſtimonium accipimus, quàm ſomnium. Quo veteri ejus ſæculi auctore id probat? quo argumento? proſus nullo. Ut tam falſò hi libri adſcribantur *Alcuino*, quàm *Carolo*, quorum una ſemper in Catholica fide, & cultu Imaginum pro Nicænâ Synodo deſenſio fuit. Magnis interim laudibus Caſſandrum attollis, virum ſcilicet, qui à Cæſaribus ſit conſultus. Scio, magnus aliquamdiu in ore hominum Caſſander, compoſitionem religionis pollicitus inter Catholicos, & Lutheranos, tanquam Dictator aliquis, ut eluderet omnes, cum nec ipſe ſincerè Catholicus, nec Lutheranus, nec Calviniſta eſſet. Celebres quidem eâ tempeſtate triumviri *Eraſmus*, *Caſſander*, *Vvicelius*: ſed *amphibij*, *ambigui*, & inter ſidera errantia recenſiti, qui nulli certæ religioni ſe addixere: *Spiritus S. poſuit Episcopos*

regere

regere Ecclesiam Dei, non illos profanos, philologos, & criticos homines. Horum deliramenta, vestrae fidei sint dogmata.

Demum si Carolinis hisce libris stare placeat, oportet ut & cetera etiam recipiatis: Nam in his libris aperte docetur supremum iudicium in controversijs fidei pertinere ad Romanum Pontificem, eumque non à Concilijs, sed à Deo ipso habere primatum. Exorcismum adhibendum Baptismo: templa certo ritu dedicanda esse: orandum pro defunctis: Sanctos invocandos: Reliquias venerandas: chrismatis, aquæ, salisque benedicti usum retinendum in Ecclesia: Eucharistiam esse verum corpus Christi: Christum in Eucharistia esse adorandum, & tanquam verum & proprium Sacrificium esse offerendum. Quæ sanè Catholicæ fidei, non Lutheranae, aut Calvinianæ sunt dogmata: Nam etsi cultum Imaginum auctores pseudo-Carolinorum librorum improbant, non tamen idcirco cultum Sanctorum, ceteraque Catholicæ fidei dogmata rejecerunt. Tanto nunc vestra hæresis deterior, quæ hæc omnia evertit. Ah miseri, cæci quæ vos, quibus ab exoletis & scabiosis hæreticis, fidei vestrae dogmata emendicare necesse est!

Postremò Nifanius nobis Sirmondum opponit, quod is scribat, hosce quatuor libros adversus cultum Imaginum negari non posse, qui epistolam Hadriani ad Carolum M. de hisce libris admittunt. Ita sanè est, neque nos negamus illos libros, sed negamus Caroli esse: Verum quod Sirmondi viri nostro sæculo doctissimi, & celeberrimi de hisce libris sit iudicium, & quæ Hadriani Pontificis adversus hosce sit refutatio ad Carolum rescripta, Nifanius callidè suppressit, ut pro ingenio suo fraudem, suumque incauto lectori faciat. Igitur Sirmondus de utroque in hæc verba: Hadriani Pontificis epistolam ad Carolum M. integram, ex Gallia ad Gregorium XIII. missam hic exhibemus. *Refutantur in ea quatuor libri, quos discipuli Sereni Massiliensis, primi Galliarum iconomachi, pro impugnandis Imaginibus adversus Nicanam Synodum tempore Concilij Francofurtensis conscripserant, & Carolo Regi Francorum obtulerant, quibusq; per mendacium & calumniam attribuunt Nicænis Patribus: Primo, quod Eucharistia sit imago corporis Christi: Secundo quod Synodus pro Imaginum cultu celebrata ab Hadriano Pontifice non fuerit approbata: Tertiò quod in eodem fuerit definitum, Imagines cultu latræ esse colendas, & adorandas: Quarto textum Concilij Nicæni falso allegantes asseruerunt, Constantinum Cypri Episcopum, in eodem Concilio Nicæno ana-*

ihema dixisse ijs, qui non adorant Imagines ea adoratione, quâ sanctissima Trinitas adoratur. Hosce quatuor libros, quos Carolinos appellant, quosque per capita distinctos, Hadrianus Papa Capitulare nominat, quibus iconomachia pro viribus defenditur, omnisque cultus Imaginum damnatur, sub nomine Caroli M. quidam impostor Eliphili suo, & typographi nomine suppresso, anno Domini 1545. in lucem emisit. Apud hereticos nostri temporis maxima eorum est auctoritas, utpote quod cultum Imaginum impugnent, ut maiorem auctoritatem illis concilient, à Carolo M. compositos fuisse magnâ cum injuriâ Regis Christianissimi comminiscuntur. Nam si Epistolam Hadriani perlegas, reperies in ea hosce libros non ab uno aliquo auctore, sed consarcinatos fuisse à pluribus Sereni Massiliensis discipulis, quorum alij alia Nicæna Synodi Capitula sine ordine impugnarant, atq; ea qua in unum congesserant, unoq; fasciculo alligaverant postea Carolo Regi obtulerunt, qui dum eos accepisset, per Angilbertum ministrum sua Capella, Pontifici examinandos transmisit: Quod sanè Rex Carolus non fecisset, si ad impugnandam Synodum Nicænam eos ipse conscripisset. Hæc Jacobus Sirmundus tom. 18. Concil. General. ad epist. Hadriani Carolo transmissam, ex quibus prudens lector facile æstimet, quid de his pseudo-Carolinis libris, & quid de inani Novatorum triumpho sentiendum sit. Quod si quis deinde ipsam Hadriani epistolam in formam refutantis libri conscriptam pervolverit, quæ Concilio Nicæno tom. 18. Concil. General. subnexa est, intelligetis, quàm Apostolico spiritu, & plenâ veritatis voce pseudo-Carolini libri confutati sint, ex quibus nihil Caroli, præter unum Capitulum, de quo supra relatatum est, agnoscit Hadrianus, qua in re Carolus M. qui tota mentis intentione, & cordis alacritate proficitur, se Apostolicæ fedi in hære, toti se Pontificis doctrinæ iudicioq; permittit. Hæc paucis hic de libris Carolinis: quando adversarius, ceteriq; heterodoxi, multa suæ hæresis dogmata in ijs fundat, tanquâ ex cælo sibi submissi sint, quos olim Caroli M. tempore iconomachorum hæresis fabricavit, & Novatores nostri, tanquam novo tectorio hæresis opere renovârunt, ut hic illud Ezech. c. 13. de falsis Proph. valeat: *Locuti estis vana, & vidistis mendaciæ . . . Ipse edificabat parietem, illi autem linebāt eum luto sine paleis. Dic ad eos, qui liniunt absq; temperatura, quod casurus sit: . . . Destruam parietem, quem liniistis absq; temperamento.* Et quid hæreses horum temporum nisi veterum hæresium incrustationes, postquam semel ab Ecclesiæ Catholicæ veritate desciverunt?